

FRANCES HODGSON BURNETT

El jardí secret

Il·lustracions de Núria Giralt

Traducció de Maria Rossich

El jardí secret
de VIENA

No queda ningú

Quan van enviar la Mary Lennox a viure amb el seu oncle a la mansió de Misselthwaite, tothom va dir que era la criatura menys agraciada que havien vist mai. I era cert. Era escanyolida i tenia la cara prima i els cabells esclarissats, i una expressió malhumorada. Era rossa i de pell groguenca, perquè havia nascut a l'Índia i sempre havia estat malalta d'una cosa o altra. El seu pare tenia un càrrec oficial del govern anglès i sempre havia estat ocupat i malalt, ell també, i la seva mare era una dona de gran bellesa a qui només interessava anar a festes de societat i divertir-se, i que en realitat no havia volgut una filleta per res del món. Quan va néixer la Mary, la va posar a cura d'una *ayah*,* a qui van deixar clar que, si volia complaure la Mem Sahib,** calia que mantingués la nena fora de la vista tot el

* Nom que es donava a la mainadera a l'Índia i en altres colònies britàniques.

** Nom que s'utilitzava per dirigir-se a la senyora de la casa en les llars britàniques de l'Índia colonial.

temps possible. Així que mentre va ser un nadó malaltís, inquiet i lleig, la van mantenir apartada de tothom, i quan es va convertir en una criatureta malaltissa, inquieta i lletja, van continuar mantenint-la apartada. La nena no recordava haver-se mirat mai amb familiaritat altra cosa que els rostres foscos de l'*ayah* i els altres criats indígenes, i com que ells sempre l'obeïen i deixaven que se sortís amb la seva en tot, perquè la Mem Sahib s'enfadaria si els plors de la nena la destorbessin, quan va fer sis anys ja era la personeta més tirànica i egoista de la història. La jove institutriu anglesa que havia d'ensenyar-li a escriure i llegir no la suportava, fins al punt que al cap de tres mesos va abandonar la feina. I totes les institutrius que van intentar substituir-la van durar encara menys que la primera. Així que, si no fos que la Mary havia decidit que volia poder llegir llibres, potser mai no hauria arribat a saber de lletra.

Quan tenia uns nou anys, un matí terriblement calorós es va despertar de molt mal humor, i encara es va enfadar més quan va veure que la criada que tenia al costat del llit no era la seva *ayah*.

—Per què has vingut? —va preguntar a la desconeguda—. No vull que et quedis. Fes venir la meva *ayah*.

La dona va fer cara d'espantada, però només va quequejar que l'*ayah* no podia anar-hi, i quan la Mary va mostrar la seva rebequeria pegant-li i clavant-li coces, va espantar-se encara

més i va repetir que l'*ayah* no podia anar amb la Missie Sahib.*

Aquell matí es palpava alguna cosa misteriosa a l'ambient. Res no es feia de la manera habitual i, pel que semblava, diversos servents indígenes havien desaparegut, mentre que els que la Mary va veure s'escapolien furtivament o corrien amunt i avall, pàl·lids i espantats. Però ningú no li explicava res, i la seva *ayah* no havia aparegut. De fet, a mesura que avançava el matí, van anar deixant-la sola i, finalment, va sortir al jardí i va posar-se a jugar sota un arbre que hi havia prop del porxo. Va fer veure que construïa un parterre, clavant flors grosses d'hibisc, de color vermell pujat, en pilonets de terra, cada cop més i més enfadada i remugant tot el que diria a la seva *ayah* i els insults que li dedicaria quan tornés.

—Porca! Porca! Filla de porcs! —deia, perquè per a un indígena *porc* és el pitjor insult de tots.

Mentre feia carrisquejar les dents i repetia aquells impropis un cop i un altre, va sentir que la seva mare sortia al porxo amb algú. Era un jove ros, i tots dos parlaven amb veu preocupada i estrafeta. La Mary havia sentit que aquell home ros que tenia cara de nen era un oficial molt jove que acabava d'arribar d'Anglaterra. Se'l va mirar, però

*Missie Sahib: Nom que a l'Índia colonial s'utilitzava per dirigir-se a les nenes britàniques, filles dels senyors de la casa.

sobretot va observar la seva mare; ho feia sempre que tenia ocasió de veure-la, perquè la Mem Sahib (la Mary l'anomenava així més sovint que de cap altra manera) era tan alta, prima i bonica, i duia uns vestits tan encantadors. Els seus cabells eren com tirabuixons de seda, tenia els ulls grossos i riallers, i un nassiró delicat que sempre semblava estar desdenyant alguna cosa. Tots els seus vestits eren fins i vaporosos, i la Mary deia que eren «plens de puntes». Aquell matí el vestit que duia semblava encara més ple de puntes, però els seus ulls no reien gens. Estaven molt oberts i espantats, i s'alçaven suplicants cap al rostre del jove oficial.

—Tan greu és la situació? De debò? —va sentir-li dir la Mary.

—Horrible —va respondre el jove amb veu tremolosa—. Gravíssima, senyora Lennox. Hauria hagut d'anar-se'n als turons fa dues setmanes.

La Mem Sahib es va retorçar les mans.

—Oh, ja ho sé, que és el que hauria hagut de fer! —va gemegar—. Només em vaig quedar per anar a aquell estúpid sopar. Que beneita que vaig ser!

En aquell mateix moment, es va sentir un lament tan fort procedent de les cambres dels criats que la senyora va aferrar-se al braç del jove, i la Mary es va posar a tremolar de cap a peus. Els gemecs eren cada cop més i més salvatges.

—Què passa? Què és això? —va panteixar la senyora Lennox.

—Algú ha mort —va respondre el jove oficial—. No m'havia dit que hi hagués casos entre els seus criats.

—No ho sabia! —va exclamar la Mem Sahib—. Vingui amb mi! Vingui amb mi! —va fer mitja volta i va córrer cap a l'interior de la casa.

Després d'això van passar coses horribles, i el misteri d'aquell matí fou revelat a la Mary. S'havia desencadenat una epidèmia de còlera en la seva variant més mortal, i la gent moria com mosques. L'*ayah* s'havia posat malalta la nit abans, i era perquè acabava de morir que els criats gemegaven a les seves barraques. Abans que s'acabés el dia havien mort tres criats més, i d'altres havien fugit aterrits. Hi havia pànic arreu, i gent moribunda a tots els bungalows.

Durant la confusió i el desconcert del segon dia, la Mary es va amagar a la seva cambra de jocs i tothom es va oblidar d'ella. Ningú no pensava en ella, ningú no la volia, i passaven coses estranyes de les quals no sabia res. Va passar les hores alternant estones de son i plors. Només sabia que hi havia gent malalta i que sentia sorolls misteriosos que feien por. Una vegada es va esmunyir fins al menjador i el va trobar buit, encara que hi havia un àpat a mig menjar sobre la taula, i la posició de les cadires i els plats semblava indicar que els havien apartat ràpidament quan els comensals s'havien posat drets de cop per algun motiu. La nena va menjar una mica de fruita i galetes, i com que tenia set va beure's una copa de vi

gairebé plena. Era dolç, i ella no sabia com n'era, de fort; de seguida es va sentir molt marejada, així que va tornar a la seva cambra i s'hi va tancar de nou, espantada pels plors que sentia a les barraques i pel soroll de passos apressats. El vi li va fer venir tanta son, que amb prou feines era capaç de mantenir els ulls oberts; es va estirar al llit i no va assabentar-se de res durant molta estona.

Mentre va dormir tan profundament van passar moltes coses, però ni els gemecs ni els tràfecs dins i fora del bungalow van pertorbar-la.

Quan es va despertar, es va quedar estirada, mirant fixament la paret. A la casa regnava un silenci absolut. Mai no havia estat tan silenciosa. No sentia veus ni passos, i es va preguntar si tothom es devia haver guarit del còlera i tot el problema es devia haver resolt. També es va preguntar qui tindria cura d'ella ara que la seva *ayah* era morta. Hi hauria una altra *ayah*, i potser sabia històries noves. La Mary s'havia cansat de les velles. No va plorar perquè la seva mainadera hagués mort; no era una nena afectuosa i mai no s'havia estimat gaire ningú. El soroll, les corredisses i els laments que havia provocat el còlera l'havien espantada, i s'havia enfadat perquè semblava que ningú no recordava que era viva. Tothom estava massa aterrit per pensar en una nena petita a qui ningú no s'estimava. Semblava que qui tenia el còlera només pensava en si mateix, però si tothom

s'havia posat bo, segurament algú la recordaria i aniria a buscar-la.

Però no va anar-hi ningú, i mentre s'estava al llit esperant, el silenci semblava fer-se més i més profund. Va sentir un xiuxiueig sobre l'estora, i quan va mirar avall va veure una petita serp que lliscava per allà i se la mirava amb ulls brillants com pedres precioses. La nena no va espantar-se, perquè la serp era una coseta inofensiva que no li faria mal i semblava voler sortir de l'habitació com més aviat millor. Mentre se la mirava, la serp va esmunyir-se per sota de la porta.

—Que estrany i que silenciós que està tot! —va dir la Mary—. És com si al bungalow només hi fóssim la serp i jo.

Gairebé no havia passat ni un minut que va sentir passos al pati, i després al porxo. Eren passos d'homes. De sobte uns homes van entrar al bungalow parlant en veu baixa. Ningú no els va anar a rebre ni va anar a parlar amb ells. Semblava que obrien portes i miraven a les habitacions.

—Quina desolació! —va dir una veu—. Aquella dona tan bonica! Suposo que la nena també. He sentit a dir que tenia una nena, encara que ningú no la veia mai.

La Mary estava dempeus al mig de la cambra de jocs quan, al cap d'uns minuts, van obrir la porta. Van veure una criatura lletja i enfadada, que arrufava el front perquè començava a tenir gana i se sentia vergonyosament abandonada. El primer home que va entrar era un oficial grandot a qui en una ocasió

havia vist parlar amb el seu pare. Feia cara de cansament i preocupació, però quan va veure la Mary va sobresaltar-se tant que gairebé va fer un salt enrere.

—Barney! —va cridar—. Aquí hi ha una nena! Una nena tota sola, en un lloc així! Que Déu tingui pietat de nosaltres. Qui deu ser?

—Sóc la Mary Lennox —va dir ella, tota tibada. Li semblava de molt mala educació per part d'aquell home anomenar el bungalou del seu pare «un lloc així!»—. M'he adormit quan tothom tenia el còlera i m'acabo de despertar. Per què no ve ningú?

—És la nena que ningú no veia mai! —va exclamar l'home, i es va girar cap als seus companys—. S'han oblidat d'ella de debò!

—Per què s'han oblidat de mi? —va preguntar la Mary, picant amb el peu—. Per què no ve ningú?

L'home jove, que es deia Barney, se la va mirar molt tristament. A la Mary fins i tot li va semblar que el veia parpellejar, com si volgués fer desaparèixer les llàgrimes.

—Pobreta nena! —va dir—. No queda ningú que pugui venir.

Va ser d'aquesta manera tan estranya i sobtada que la Mary va descobrir que ja no tenia pare ni mare; que havien mort i se'ls havien endut durant la nit, i que els pocs criats indígenes que no havien mort havien abandonat la casa tan

ràpidament com havien pogut, sense que cap d'ells recordés ni per un moment que hi havia una Missie Sahib. Per això hi havia tant de silenci. Era cert que al bungalou només hi eren ella i la petita serp que xiuxiuejava.

